

УДК 101.1«652»

МИСЛИТЕЛІ АНТИЧНОСТІ ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ ФІЛОСОФІЇ

Студ. К.В. Барвінченко, гр. БМР 1-17

Науковий керівник ст. викл. Н.В. Гребеннікова
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета дослідження полягає у розумінні специфіки філософського світоглядного освоєння людиною дійсності, історією виникнення і розвитку філософських ідей античності, основними теоретичними проблемами античної філософії. Завдання полягає у дослідженні основних теоретичних положень філософських концепцій античної філософії; у з'ясуванні головних проблем та домінуючих ідей античної філософії; а також у визначенні внеску античних мислителів в розвиток філософії та світової культури.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єкт дослідження – мислителі античної філософії, та антична філософія в цілому. Предметом дослідження є думки та погляди філософів античності про те, що таке філософія та для чого вона існує.

Методи та засоби дослідження. Методи дослідження: системний аналіз, розвиток, історизм та інші.

Наукова новизна та практичне значення отримання результатів. Доведено, що у цілому філософія стародавнього світу зробила величезний вплив на подальшу філософську думку, культуру, розвиток людської цивілізації.

Філософія виникає у VI-IV ст. до н. е. практично водночас у трьох цивілізаціях – грецькій, індійській і китайській. Кожна традиція і кожен мислитель, зокрема, будували різні моделі співвідношення між видимими і невидимими сторонами світу (буття), але чітких доказів, зокрема емпіричних фактів, які б свідчили про справжній характер цього співвідношення, не було. В античній філософії виділяють три періоди: натурфілософія, антична класика і еллінізм. Основні проблеми, над якими задумувались натурфілософи, це: 1) що є основою (субстанцією) світу, як ця основа співвідноситься з конкретними речами (співвідношення загального і одиничного, єдиного і множинного); 2) як пояснити зникнення і виникнення речей при незнищеності субстанції, як поєднати мінливість і усталеність речей, рух і спокій. Якраз поєднанням філософії і зародків науки в натурфілософії і можна пояснити те, що греки послідовно, через логічні обґрунтування і заперечення перебрали кілька варіантів відповідей на ці питання і висунули ряд геніальних здогадок, які довелось поглибити або відкинути фундаторам науки Нового часу. Другий етап у розвитку старогрецької філософії позначений поворотом інтересу мислителів від космосу, світу до людини. Цей поворот зумовлений тим, що в соціальному житті загальне (державні інституції, закони) втрачає своє домінуюче значення. Воно все більше проявляє свою залежність від індивіда (одиниці). Оце зміщення центру тяжіння від традиційних інституцій до індивіда, яке відбулося завдяки розвитку демократії, і зумовило усвідомлення особою своєї самоцінності. Вона бачить себе творцем законів (загального). Поворот від зовнішнього світу до людини зумовлений також тим, що натурфілософія фактично дискредитувала себе, пропонуючи різні, часто суперечливі схеми пояснення світу. Знання про світ виявилось неусталеним, нестійким, не таким, що заслуговує довіри. Звідси і поворот від об'єкта до суб'єкта, від світу до людини як джерела всіх проблем філософії, до питань теорії пізнання. Соціальні зміни в епоху еллінізму і Римської імперії позначилися і на філософії, її подальший розвиток значною мірою визначився занепадом демократичного рабовласницького полісу, соціальна упорядкованість якого тривалий час залишалась анонімною моделлю філософського 8 мислення. В імперії загальне (політичні справи, установи, закони) відчужується від індивіда, не залежить від нього, і він, природно, втрачає

до нього інтерес. Особа замикається в собі. Зрештою, в цей період через відчуження від загального остаточно і формується особа. На передній план у філософії виступають проблеми етики, зокрема щастя і смислу життя. Так під впливом обставин предмет старогрецької філософії ще раз якісно змінився. І хоча філософи й тепер ще продовжують роздумувати про світ та пізнання, все ж домінуючою тематикою стає етична. Більше того, філософія міняє свій статус. Якщо раніше вона мислилась як теоретична наука (вчення про світ), то тепер вона виступає (у стоїків) як життєва мудрість, як навчання мудрого життя. В цій іпостасі вона дуже нагадує східну філософію. І в цьому нема нічого дивного: подібні соціальні ситуації (імперії, соціальна неусталеність) породжують подібні мотиви. Давньогрецька (і римська) філософія — закономірний продукт розвитку греко-римської цивілізації. Заснована на рабській прані, ця цивілізація була приречена на занепад. Безкінечні війни (не в останню чергу для добування рабів) знекровлювали суспільство. Крім соціально-економічних, були і духовні фактори, які завели античність в глухий кут. Закономірним наслідком розвитку античного суспільства постає особа, яка поступово усвідомлює свободу волі. Міф як світогляд родового суспільства не міг задовольняти цю особу. Ідея невмолимої долі, аморальні, невмотивовані вчинки міфологічних богів не вкладались у розуміння особи. Світоглядом духовно розвинених осіб стала філософія, яка, до речі, для мудреців епохи еллінізму була чимось на зразок світської релігії — навчанням добродесного життя. Але філософія була вчителем не для широкого загалу. Відчувалась гостра потреба в новому світогляді. Почались безладні пошуки виходу із цієї духовної кризи. Була спроба створити нове вірування на основі ідей Платона. Античність вистраждала християнство, яке стало духовною опорою оновлення суспільства. Антична філософія, в якій містилися зачатки основних видів філософського світогляду, що розроблялися в усі наступні століття, - це жива картина становлення теоретичної думки, повна сміливих оригінальних ідей. Це велике торжество розуму. Ось чому вона ніколи не втратить свого високого значення в очах мислячого людства. Вона стала справжньою суспільною силою античного світу, а потім і всесвітньо-історичного розвитку філософської культури і кожне нове покоління, отримуючи вищу освіту, покликане зануритися в цей вічно свіжий потік юної, вперше себе упізнав філософської думки. Антична філософія викликає жвавий інтерес у кожного допитливої людини, якого хвилюють філософські питання.

Висновки. Багато проблем, над якими міркували античні філософи, не втратили своєї актуальності і понині. Вивчення античної філософії не тільки збагачує нас цінною інформацією про результати роздумів видатних мислителів, але й сприяє розвитку більш витонченого філософського мислення у тих, хто з любов'ю і завзяттям заглиблюється в їх творіння.

Ключові слова: антична філософія, метод пізнання, філософське мислення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Філософія науки та інноваційного розвитку (за науковою редакцією проф. Л.А. Чекаля). – Київ, 2014. – 334 с
2. Філософія [Текст] : навч. посіб. / Л. В. Губерський [та ін.] ; за ред. д-ра філософ. наук, проф. І. Ф. Надольного. - 7-е вид., стер. - К. : Вікар, 2010. - 455 с. - (Вища освіта ХХІ століття).
3. Філософія [Текст] : підручник / О. П. Сидоренко [та ін.] ; за ред. проф. О. П. Сидоренка. - 2-ге вид., переробл. і допов. - К. : Знання, 2010. - 415 с.
4. Філософія [Текст] : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : у 2 т. / [авт.-упоряд.: І. С. Добронравова та ін. ; за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. І. С. Добронравоної] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К. : ВПЦ "Київський університет", 2010. Т. 1. 2010. - 847 с